

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредби члана 97. тачка 6. Устава РС, којом је утврђено да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, правни положај привредних субјеката, систем обављања појединих привредних и других делатности и монетарни и банкарски систем.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Доношење Закона о платном промету („Службени лист СРЈ”, бр. 3/02 и 5/03 и „Службени гласник РС”, бр. 43/04, 62/06, 111/09 – др. закон и 31/11) имало је за циљ стварање услова за развој платног промета у Републици Србији на тржишним основама, у складу с начелима ефикасности, поузданости и економичности, као и стандардима које су у то време развијене државе прихватиле у овој области.

У периоду од доношења основне верзије Закона о платном промету до данас дошло је до убрзаног технолошког развоја и, последично, стварања нових платних услуга и инструмената, с општом тенденцијом унапређења пружања тих услуга на глобалном нивоу. Самим тим, правни оквир за пружање платних услуга установљен Законом о платном промету више није довољан за развој тржишта платних услуга у нашој земљи, те је било потребно донети нов закон који ће на свеобухватан начин уредити и модернизовати ово тржиште и платни систем Републике Србије. Поменуте претпоставке су испуњене доношењем Закона о платним услугама („Службени гласник РС”, број 139/14), којим су, пре свега, уређене три важне целине: пружање платних услуга, електронски новац и платни системи.

Прелазним и завршним одредбама Закона о платним услугама предвиђен је престанак одредаба Закона о платном промету, осим одредаба тог закона којима се уређују послови принудне наплате како би се ти послови и даље обављали до доношења посебног закона који ће их на целовит начин уредити. Истовремено, а полазећи од предмета уређивања Закона о платним услугама, уочена је потреба да се за одређена питања, која ће остати неуређена престанком одредби Закона о платном промету, креира нов правни основ, који ће допринети несметаном функционисању целокупног платног и привредног система, правовременом измиривању новчаних обавеза у дужничко-поверилачким односима привреде и становништва, те регулисати питање употребе готовог новца, с циљем повећања ефикасности у спровођењу мера фискалне политике.

Нацртом закона су преузета она решења из Закона о платним услугама која су се до сада показала ефикасним у примени на платном тржишту, уз одређена побољшања правно-редакцијског карактера или с циљем стварања повољнијег пословног амбијента. Истовремено, Нацртом закона су узете у обзир и одредбе Закона о платним услугама којима се у домаћи платни систем уводе нови пружаоци платних услуга и нови платни инструменти, што ће допринети да регулаторни оквир функционисања платног система у земљи системски буде усклађен.

Приликом разматрања могућности да се предметна материја реши на другачији начин, закључено је да је доношење посебног закона, којим ће се уредити питања која остају ван предмета уређења Закона о платним услугама, оптимално решење којим се доприноси правној сигурности свих учесника у домаћем платном систему, целовитом уређењу функционисања платног система и унапређењу домаћег тржишта платних услуга.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. дефинисан је предмет закона којим се уређују права и обавезе правних лица, предузетника и физичких лица која не обављају делатност у вези с отварањем текућег и другог платног рачуна, као и обављањем платних трансакција преко тог рачуна. Истовремено, уређена је и сходна примена одредби овог закона које се односе на правна лица, на огранке страних привредних друштава који су основани у складу са законом којим се уређује оснивање привредних друштава.

Чланом 2. прописано је да су правна лица и предузетници дужни да отворе текући рачун код пружаоца платних услуга, да воде новчана средства на том рачуну и врше платне трансакције преко овог рачуна, уз прописивање могућности да правна лица и предузетници имају више од једног текућег рачуна код истог пружаоца платних услуга и текуће рачуне код више пружалаца платних услуга.

Ставом 3. прописан је изузетак од обавезе правних лица и предузетника да отворе текући рачун код пружаоца платних услуга и врше платне трансакције преко овог рачуна, у случају када ова лица, као имаоци електронског новца у складу са законом којим се уређују платне услуге, врше платне трансакције по основу купопродаје роба и услуга тим новцем.

Ставом 4. прописано је да се одредбе ст. од 1. до 3. овог члана примењују и на правна лица и предузетнике када обављају платни промет са иностранством, а у складу са прописима о девизном пословању.

Најзад, ставом 5. предвиђено је да министар надлежан за послове финансија може прописати ограничења у случају када правна лица и предузетници, као имаоци електронског новца у складу са законом којим се уређују платне услуге, врше платне трансакције по основу купопродаје роба и услуга тим новцем, као и друге случајеве у којима правна лица и предузетници нису дужни да врше платне трансакције преко текућег рачуна.

Чланом 3. прописана је обавеза правних лица и предузетника да динаре примљене у готовом по било ком основу уплате на свој текући рачун у року од седам радних дана, уз додатно прецизирање да се поменута обавеза не примењује у случају лица која имају овлашћење надлежног органа за обављање мењачких послова, а која уплату готовог новца у динарима, оствареног мењачким пословањем, врше у складу са прописом којим се уређују мењачки послови. Ставом 3. овог члана предвиђено је да министар надлежан за послове финансија прописује услове и начин плаћања и исплата које се врше у готовом новцу у динарима са текућих рачуна правних лица и предузетника.

Чланом 4. прописано је да физичка лица која не обављају делатност могу за извршавање платних трансакција имати текуће и друге платне рачуне код пружалаца платних услуга утврђених законом којим се уређују платне услуге, као и да, као имаоци електронског новца у складу са законом којим се уређују платне услуге, могу вршити платне трансакције тим новцем, с тим да се код обављања платног промета са иностранством трансакције врше у складу са прописима о девизном пословању.

Чланом 5. прописана је могућност да правна лица и предузетници међусобне новчане обавезе измирују и уговарањем промене поверилаца, односно дужника у одређеном облигационом односу (асигнација, цесија, приступање дугу, преузимање дуга, уступање дуга и др.), пребијањем (компензација) и на други начин у складу са законом, као и да се обавезе измирене на тај начин, осим у случају пребијања (компензације), евидентирају преко рачуна код пружаоца платних услуга, најмање

једанпут месечно, по правилу крајем месеца, као платна трансакција између учесника.

Како се одредба из Закона о платном промету о забрани измирења међусобних новчаних обавеза уговарањем промене поверилаца, односно дужника у одређеном облигационом односу, пребијањем (компензацијом) и на други начин у случају када су рачуни правног лица или предузетника блокирани ради извршења принудне наплате, уз запрећену прекршајну казну, показала дискутабилном са становишта надзора и примене у пракси, ставом 2. прописано је да послови из става 1. овог члана не производе правно дејство у периоду извршења принудне наплате са рачуна повериоца и/или дужника у одређеном облигационом односу, осим ако друкчије није утврђено законом којим се уређује порески поступак. Новим начином уређивања овог питања стварају се услови за бољу заштиту поверилаца у поступку принудне наплате и отклањају одређене дилеме које су се јављале током примене Закона о платном промету, уз истовремено уважавање судске праксе и правила о ништавости правних послова из прописа којима се уређују облигациони односи.

Чланом 6. уређено је питање надзора над применом одредби овог закона код правних лица и предузетника.

Чланом 7. утврђени су прекршаји и прекршајне казне за правно лице, одговорно лице у правном лицу и предузетника.

Чланом 8. прописано је да ће се Правилник о условима и начину плаћања у готовом новцу у динарима за правна лица и за физичка лица која обављају делатност („Службени гласник РС”, број 77/2011) примењивати до дана почетка примене прописа који доноси министар надлежан за послове финансија из члана 3. став 3. овог закона, уколико није у супротности са овим законом.

Чланом 9. уређује се ступање на снагу и почетак примене овог закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТАВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије за 2015. годину.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разматрање и доношење овог закона по хитном поступку предлаже се у складу с чланом 167. Пословника Народне скупштине, имајући у виду да су предмет уређивања овог закона питања која нису обухваћена предметом уређивања Закона о платним услугама („Службени гласник РС”, број 139/14), који почиње с применом 1. октобра 2015. године, те је, ради избегавања настанка правне празнине, несметаног функционисања целокупног платног и привредног система, правовременог измиривању новчаних обавеза у дужничко-поверилачким односима привреде и становништва, те регулисања питања употребе готовог новца, с циљем повећања ефикасности у спровођењу мера фискалне политике, неопходно донети овај закон у роковима који су усклађени с даном почетка примене Закона о платним услугама.